Nagyvárad, 1903. IX. évfolyam 138. szám. Csütörtök, junius 18.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor.
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL
POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apácza-utcza 3.
A szerkesztőség kéziratok visszaadásáról vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 6 fillér.

NAGYVARAD, junius 17.

Tisza megbizatása.

Általános meglepetést keltett mindenfelé a hir, a mit tegnap már lapunkban közöltünk, hogy *Tisza* István grófot bizta meg a felség a kabinetalakitással.

Gróf Tisza István megbizatása tisztán és kizárólag báró *Fejérváry* Géza munkája, a ki ezt a tényt nem is titkolta és a magyar miniszteriumban előzetes megbeszélésre összegyült politikusoknak meg is mondta, hogy ne is fáradjanak jelöltek ajánlásával vagy nevek emlegetésével, mert ő Felsége már határozott és elhatározásában többé meg nem ingatható.

Fejérváry, akár a gondos mama, Tiszát egész bécsi tartózkodása alatt valósággal védszárnyai alá vette és épen csak annyi időre hagyta magára jelöltjét, mig a király elé kellett mennie.

A mint kijött az audiencziáról, a hirlapirók egész serege várta, kiket szokása ellenére szivesen fogadott.

Egy hirlapiró előlegezte neki a »kegyelmes« czimet, mire egész kedélyesen azt mondta:

— Nem vagyok még kegyelmes ur, egyelőre csak kabinetalakitásra kaptam megbizatást és ki tudja, hogy az én közkedveltségem mellett otthon megtudom-e alakitani a kabinetet?

A hirlapirók kérdéseire készséggel felelt, csak két kérdésre tagadta meg a választ, t. i. arra, hogy kiket szólit a kabinetbe és hogy micsoda engedményeket helyezhet kilátásba; de azt világosan megmondta, hogy a *katonai javaslatokhoz ragaszkodni fog*.

A politikusok előtt tett kijelentései közt a legérdekesebb és legfontosabb az, hogy szilárd elhatározása *a szabadelvü pártot annyira, amennyire csak lehet, összetartani és a nemzeti pártiak* kivonulását is megakadályozni. Kabinetjében — ugymond — okvetlen lesz hely a nemzeti párt számára, sőt ha kell, *több tárczát* is fog rendelkezésükre bocsátani.

Ez a konciliáns eljárás meglepő Tiszától, csak az a nagy kérdés: azt akarja-e Tisza, hogy erővel vigye keresztül a katonai javaslatokat, avagy vannak-e engedmények a háttérben, melylyel az ellenzéket is békén lefegyverezheti?

Ha Tisza arra számitana, hogy ő kompromissum nélkül és erőszakkal boldogulni tudna: akkor — mint a képviselőházban tegnap a pártok vezéreinek nyilatkozataiból következtethető — hamar tisztába fog jönni azzal, hogy ezzel az országgal nem lehet paczkázni és egész megbizatása vagy miniszterelnöksége csak pünkösdi királyság volt.

Ki lesz a Ház elnöke?

Egy igen sulyos kérdés, amely ugyancsak nagy komplikációkra adhat okot, az, hogy ki lesz a Ház elnöke.

Apponyi semmi szin alatt sem hajlandó megmaradni tovább az elnöki székben és mint ismeretes, a Lloyd-klub ortodoxjai tegnap már *Perczel* Dezső nevét kezdték forgalomba hozni. Valóságban mérvadó részről Perczel Dezsővel ez irányban még semmiféle tárgyalás sem folyt, hárha kétségtelen, hogy Fejérváry Perczelt fogja támogatni leginkább, mint olyan embert, aki ha kell, nem riad vissza az erőszakoskodástól sem.

Epen ez a körülmény, ami Perczelt ugyszólván lehetetlenné teszi a kormánypárt bizonyos körei előtt. Ha mégis az ő jelöltségét forsziroznák, szivesebben akczeptálnák *Tallián* Bélát, föltéve, hogy Tallián vállalja a dolgot. Mert ugy mondják, hogy Tallián tárczára számitott, miniszterséget remélt és duzzog, hogy őt egyáltalában nem vették kombinációba.

Kik lesznek a kabinet tagjai?

Egy egész tömeg nevet hoztak forgalomba, de egyelőre csak az bizonyos, kik maradnak *Tisza* alatt a kabinetben, mig az uj miniszterek tekintetében megállapodás egyáltalában nincsen még. Nem is lehet egyébként, mert Tisza István ma délelőtt tisztán és kizárólag azzal töltötte az időt, hogy a pártra nézve szerezzen tájékozódást és létesitsen megállapodásokat, mert a kabinetalakitás tulajdonképeni munkájához csak akkor foghat hozzá, ha a kormánypárt minden frakcziójával tisztába jött.

Bizonyos az, hogy megmarad báró *Fejérváry* Géza, mint honvédelmi miniszter és *Cseh* Ervin, mint horvát miniszter.

Több, mint valószinü, hogy *Hieronymi* lesz a kereskedelemügyi miniszter és hogy *Plósz* megtartja az igazságügyi tárczát.

Emlegetik továbbá:

A belügyminisztérségre: *Tisza* Istvánon kivül *Gullner* Gyulát.

Pénzügyminisztérségre: *Wekerle* Sándort (amely kombináczió azonban nem bir valószinüséggel.)

Közoktatásügyre: *Berzeviczy* Albertet.

A király személye körüli miniszterségre gróf *Andrássy* Gyulát, gróf *Andrássy* Gézát, gróf *Hadik* Jánost, gróf *Hadik-Barkóczy* Endrét.

Darányiról azt mondják, hogy nem akar megmaradni, mert az a benső, jó viszony, melyben Tiszáékkal azelőtt állott, teljesen meglazult. Mint utódját emlegetik gróf *Batthyány* Lajost, a volt fiumei kormányzót, aki Andrássyék sógora, gróf *Széchenyi* Imrét, gróf *Serényi* Bélát és gróf *Zselénszky* Róbertet, ha a volt nemzeti párttal való megegyezés sikerül. Ettől

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Minerva győzelme.

(Turf-dráma.)

Irta: **Seress Imre.**

Az őszi kanczadij napja van. A versenytéren óriási a közönség, az idő nagyszerü. Ragyogóan süt a nap, de melege már jólesik. A tribünök tele hölgyekkel, akik teljes fényüzésében mutatják be az őszi divatot, de egyuttal szenvedélyesen tipelnek. Ugyan nyer-e Elza, a Németországból ideküldött ló, nyergében az ördögi zsokéval, Siltonnal? A gentlemanek erősen vitatják, hogy győzelme holt bizonyosság, a könyvesek nem fogadnak el több tétet reá. És habár hat ló fut még vele, a totalisateur se fog nagyobb osztalékot fizetni, mint tizre tizenkettőt. Mások ellenben amellett erősködnek, hogy a szép dij nem fog idegenbe kerülni, hanem magyar ló viszi el, még pedig Ofélia. Igaz, hogy csak lovászgyerek üli, de gyors, mint a szélvész és negyvenhét kilóval pompásan van sulyozva. Akik látták a munkában, csodákat beszélnek róla.

A forintos és harmincz krajczáros helyeken nagy a zürzavar. Senkise mer más lóra tenni, mint a német Elzára, habár voltaképen alig érdemes tenni rá. A bátrabbak megteszik Elzát is, Ofélját is. Hátha! Az ördög nem alszik.

Az első két verseny minden érdeklődés nélkül folyik le. Pedig mind a kettő meglepetést hozott és néhány ember százakat nyert öt koronára. Alig várják a nap főfutamát, a kanczadijat.

A fölhuzott tábla csakugyan hét lovat jelez. Ezek elő is jönnek nemsokára a mázsálóból. Van köztük három-négy remek formáju állat. Ugy lépkednek, mintha minden izmuk aczélrugó volna. A főfigyelem persze Elza felé fordul. Nem sokat mutat, az igaz. Csendes, nyugodt kancza, szinte lustán botorkál a pázsiton. Egy összetöpörödött alak ül rajta, meglehetősen bamba nézéssel. Ez a hires Silton. A ló és lovas nem kelt bizalmat még a próbagaloppnál sem. Mégis mindenki siet rájuk tenni a pénzét. Valóságos népvándorlás indul meg a totalisateur felé.

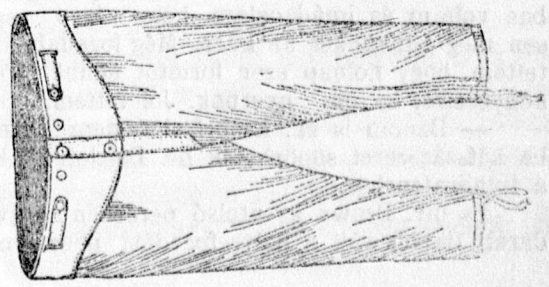
Eközben mr. Brown (ez Csabay Kázmérnak, a sportsmannak turfneve) az izgatottságtól remegve jön vissza a mázsálóból, ahol még egyszerre lelkére beszélt zsokéjának. Mert mr. Brown is futtat a kanczadijban Minervával, amely mint legelső outsider indul. Minerva sohase nyert még versenyt, de a gazdája mégis nagyra tartotta és még tavaszkor megfogadta tizezer forinttal a kanczadijra. Huszszoros pénzt tettek ellene a könyvesek.

Csász. és kir. szabadalmazott
Frisch-féle
Férfi
alsó nadrág,
mely elől az övnél szükebbre vagy bővebbre szabályozható a nélkül, hogy a felső nadrágot vagy mellényt kellene fölgombolni. Egészségi szempontból czélszerüségénél, tartósságánál és kényelmességénél fogva hazánkban és a külföldön a legnagyobb kedveltségnek örvend, mert a testhez simul és nem csuszik le, mint az eddigiek, melyek vagy nagyon szükek, vagy nagyon bővek voltak: a gyomorra pedig rendkivüli hatással van.

Szabadalmazott férfi alsó nadrágok árai:

Rövid férfi alsó nadrág meleg nyári napokon a legkellemesebb viselet Madepolan chiffonból darabja K. 2.80. Hosszu Schroll-féle drillből K. 4.

Egyedüli gyári raktár
Czillér Imre
nagy áruházában
Olaszi Fő-utczán.

a megegyezéstől függ az is, ha vajjon Plósz helyébe nem *Hódossy* Imre lép-e. Ugy mondják ugyan, hogy Hódossy huzódozik a miniszterségtől, de azért elvtársaink akarata előtt végül is meg fog hajolni.

Ismételjük azonban, hogy jelenleg mindez csak kombináczió.

Mint államtitkár jelölteket, akik sok valószinüséggel birnak, emlegetik: *Bolgár* Ferenczet (honvédelem) és báró *Feilitzsch* Arthurt (földmivelésügy.)

Mikorra lesz uj kabinet?

Ugy mondják, tegnap a király azzal bocsátotta el gróf Tisza Istvánt, hogy *szombaton várja megint Bécsbe*, hogy akkorra lehetőleg előterjeszsze azokat, akiket miniszterségre ajánl.

Hogy addigra sikerül-e Tszának minden irányban megnyugtató megállapodásokat létesitenie, az legalább is bizonytalan. A politikusok közt igen *sokan vannak, akik azt hiszik, hogy Tiszának a kabinet megalakitása nem fog sikerülni.*

Wekerle Bécsben.

Bécs, junius 17. Ugylátszik, hogy *Wekerle* Sándor, aki vonakodott az uj kabinetbe belépni, mégis csak tagja lesz: ő Felsége a király Wekerlét magához kihallgatásra rendelte. Wekerle már ma ide is érkezett, de kihallgatására aliglanem csak holnap, vagy legfeljebb délután kerülhet a sor, miután a király ma délelőtt katonai gyakorlaton van.

A kormánypárt hangulata.

Gróf *Tisza* István ma reggel érkezett meg Bécsből és már reggel fél 9 órakor elhajtatott a Kerepesi-ut 11. szám alatt levő palotájából, ahol különben délelőtt sokan fordultak meg, akik Tiszával beszélni kivántak.

Gróf Tisza mindenekelőtt a budai várba, a miniszterelnöki palotába hajtatott, kétségkivül azért, hogy a párt hangulata tekintetében szerezzen informácziókat elődjétől. Hogy e tekintetben miket beszéltek meg, azt persze senki sem tudja, de azt hiszik, hogy *Széll* meglehetősen megnyugtató felvilágositásokat adott Tiszának.

Széll Kálmántól aztán báró *Bánffy* Dezsőnek a bimbó-utczai palotájába hajtatott gr. Tisza István.

Bánffy, Szapáry és Tisza.

Politikai körökben igen érdekes verzióról is beszélnek *Bánffy* magatartását illetőleg.

Köztudomásu dolog, hogy *Bánffy* és báró *Fejérváry* honvédelmi miniszter a legintimebb baráti viszonyban vannak azóta is, hogy Bánffy megbukott. Már jó idővel ezelőtt a honvédelmi miniszter közölte Bánffyval, hogy a miniszterelnökségre Tisza István van kiszemelve. Bánffynak azonban az volt a megjegyzése erre, hogy ezidőszerint ezt a választást *nem tartja szerencsésnek* és egyelőre valami fakó politikust kellene a kormányügyek élére állitani, olyan embert, aki a kormánypárt egy árnyalatával szemben se lenne vörös posztó. Bizonyos átmenet után azután következhetnék Tisza.

Ugy látszik, Fejérváry is osztotta ezt a nézetet, mert tény, hogy Bécsben megpróbálták gróf *Szapáry* Gyulát lanszirozni. Ezt azonban a katonai körökben nem akarták akczeptálni, mert tartottak tőle, hogy az ellenzékkel szemben Szapáry nem tud majd eredményt elérni.

Erdekes, hogy egy tegnap reggeli lapban Bánffy tollából jelent meg vezérczikk, mely szintén azt hangoztatja, hogy egyelőre egy fakó politikust kellene a miniszterelnökségre dezignálni.

Mondják, hogy Szapáry alatt Bánffy mindjárt mandátumot is vállalt volna. Az valószinü, hogy Bánffy bizonyos rezervát fog tanusitani Tiszával szemben, bárha támogatását nem is fogja tőle megtagadni.

A volt nemzeti párt.

A legfontosabb kérdések egyike az, hogy miként fog viselkedni a volt nemzeti párt. A tény az, hogy tegnap még *igen éles volt* a hangulat, de *Széll* Kálmán ismeretes fellépése csillapitólag hatott. Egyelőre tehát a volt nemzeti párt *várakozó* álláspontot foglal el.

Azt hiszik, hogy ma estére tisztázva lesz az ő maguktartásának kérdése is, mert Tisza előreláthatólag keresni fogja az alkalmat, hogy még a mai nap folyamán érintkezésbe lépjen néhány vezérszerepet játszó volt nemzeti párti politikussal, köztük elsősorban is gróf Apponyi Alberttel.

Kilépések a kormánypártból.

A volt nemzeti párttal való megbeszélések eredményétől függ, *lesz-e szeczesszió*, vagy se.

A *Nagy* Ferencz volt államtitkár lakásán tegnap és tegnapelőtt délután megtartott értekezleteken a hangulat igen harczias volt és az egybegyültek arra tökélték el magukat, — sőt ez irányban már ivet is köröztek, — hogy kilépnek a kormánypártból, ha Tisza István nem tudja minden irányban megnyugtatni őket.

Elsősorban azt kutatják, hogy hozott-e Tisza valami *nemzeti vivmányt*, mely az ellenzék lecsillapitására alkalmas? Azt hiszik, hogy *nem*. A legjobb eset az, hogy a katonai javaslatoknak az ügyét egyelőre *elhalasztják*.

Másodsorban *reálbiztositékot* kivánnak, hogy Tisza a *Széll Kálmán szellemében fog működni*.

Mennyire sikerül mindezekre a kérdésekre nézve megegyezni, mennyire nem, a jelen pillanatban még nem lehet tudni. Mindenesetre bizonyos, hogy Tiszának nagy ellenszenvvel kell megküzdenie. De azt valószinünek tartják, hpgy a kormánypártban a szeczesszió éppenséggel nem lesz olyan nagy, mint a hogy tegnap hinni lehetett.

Tegnap még arról beszéltek, hogy vagy *száz ember kiválik*, de mint a Nagy Ferencznél megtartott értekezletek egyik szereplője ma tudósitónk előtt kijelentette, ma már a helyzet nem olyan veszélyes. Ki fog válni egy csoport, de aligha fog *husz* képviselőnél többől állani, feltéve tudniillik, hogy Tisza István irányelvei csak félig-meddig lesznek is kielégitőek.

TAJEKOZTATO.

Règészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—6 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Junius 20—21. Rózsakiállitás a szinházban.

A buffet egyik sarkában mr. Brownt várja a felesége, egy csinos, de nem fiatal szőke asszony. Elkezdenek suttogni egymással.

— Óh Kázmér, — sóhajtja a nő, — mi lesz velünk, ha eluszunk ma is? Van valami reménységed?

— Van.

— Azt hiszed talán, hogy Minerva végre . . .

— Előre nem lehet tudni semmit se a turfon. Az a nyugodt dög Siltonnal ugy fog futni a startiól kezdve, mint a nyil. De azért még se fog nyerni. Erzem, hogy nem fog nyerni, mert akkor végünk van. Minden hitelezőnk csak ennek a versenynek a végét várja. Ugy fognak megrohanni holnap, mint a hiénák. Nem marad hajlékunk és betevő falatunk. Azért csudának kell történni.

Az asszony gépiesen rebegi utána:

— Csudának? Te csudában remélsz? Ambár . . .

— Nos?

— En is két hét óta mindennap templomban voltam és imádkoztam, hogy végre segitsen meg bennünket az Isten. Még fogadalmat is tettem, hogy holnap ezer forintot adunk jótékonyczélra, ha ma nyerünk. Jól tettem?

— Bánom is én. Ezer forint nem számit, ha kétszázezeret söpörhetek be. De sietnem kell a totalisateurhöz.

Es mr. Brown az utolsó perczben negyven darab tiketet vált a helyrefogadási pénztárnál, Minervára föltéve utolsó ötszáz forintját, amely t ma nagynehezen kapott egy uzsorástól. Azért vált ennyi tiketet, hogy az osztalék ne legyen olyan feltünően nagy. Rajta kivül egy krajczárt se tesz senki Minervára.

A csengetyü jelzi, hogy a starter elbocsátotta a mezőnyt. Az embereket bódulat szállja meg. Pár pillanatig mindenki a száguldó lovakat nézi, aztán egyre sürübben tör ki az izgalom.

— Silton! Silton vezet!

— Ofélia! Ofélia beéri Elzát.

— Minerva előre tör!

— Silton nem enged!

A közönség üvöltése akkor kezdődik, mikor a lovak majdnem egy csomóban a távoszlophoz érnek. Ott Silton Elzával meg akar szaladni társaitól. De Ofélia lovasa ostorhoz nyul és a kancza roppant szökésekkel a többi előtt terem, majd beéri Elzát és a korláthoz szoritja. Silton zavarba jön, elveszti az egyensulyt és lebukik. Lába beleakad a kengyelbe. Elza megbokrosodik és kitör, maga után vonszolva Siltont árkon bokron keresztül. A boldogtalan zsoké végre egy oszlophoz vágódik, amely összezuzza a fejét. A kengyel elszakad, Silton ott marad halva.

Ezalatt Ofélia szintén megriad, őrült iramban vágtat előre és feltartva tizenöt hoszszal elsőnek ér czélhoz. Utána Minerva száguld, amely ostor alatt kiadta végső erejét. A czélon tul össze is rogy, maga alá temetve lovasát, akinek karja törik el.

Mr. Brown a nyöszörgő istállófiuval a birói emelvényhez tántorog és óvást tesz Ofélia ellen nekilovaglás miatt. Az óvásnak hamarosan helyt adnak és igy a harmadiknak beérkezett Minervát a kanczadij győztesének nyilvánitják.

Mikor fölhuzzák a nyerő ló számát, a közönséget iszonyu düh fogja el. Éktelen orditozás támad és az emberek őrjöngve futkosnak ide-oda. De a legborzasztóbb még ezután történik. Egy bankhivatalnok, aki sikkasztott pénzzel játszott és mindenét elvesztette Ofélián, hirtelen revolvert ránt elő és agyonlövi magát. Felnőtt fia fuldokló zokogással borul rá, mig köréje százan és százan csoportosulnak, bámulva az öngyilkos végső vonaglásait. Sokan ökölbe szoritott kézzel fenyegetik a versenybirókat.

Az általános jajveszékelés, orditozás és dühöngés közepette behozzák a halott Siltont, akinek felesége szivetrenditő sirással tántorog utána. A turf soha ilyen gyászos napot még nem látott.

És mialatt mindenki vagy sirt vagy átkozódott, mr. Brown a nagy tribün előtt összeölelkezett a feleségével. Az asszony átszellemült arczczal ismételte százszor és százszor:

— Végre, végre!

———

I. Péter.

A belgrádi nagy vérfürdő után következett a királygyilkosok örömmámora. Ezen örömmámor azonban csak egy pünkösdi királyság tartamával birt, mert majdhamar megzavarta azt a tegnapi napon megejtett királyválasztás.

Eddig ugyan ellenmozgalom nem volt észlelhető, sőt ha a belgrádi hivatalos forrásoknak hinni lehet — miket azonban a külföldi tudósitók megczáfolnak — erre kilátás nem is igen van, tehát *egyelőre* szerb szomszédainktól nyugodtan alhatnánk.

Ez különben előre is látható volt, mert hisz a felfegyverzett hadsereggel szemben, mely csak imént volt képes oly állatias vad kegyetlenséget elkövetni, maga a nemzet, kiváltkép ha nincs valamely más jelöltje, kiért szinte ösztönszerüleg rajonghatna, sem vagyonát, sem pedig életét koczkára nem teszi.

Most azonban Karagyorgyevicsnek királylyá történt megválasztása a helyzeten igen nagyot fog változtatni, mert mint egyik feltételt, a hadsereg által különben ünnepelt nemzeti hősök, de tényleg gyáva kannibáloknak *Belgrádból való eltávolitását követeli* s igy a hadsereggel, a mely őt tulajdonkép királylyá választatá, ellentétbe kell hogy helyezkedjék.

Az igaz, hogy követelése elég diplomatikus formába lett öntve, mert hisz azzal, hogy a gyilkos tisztek Belgrádból eltávolittassanak: a mennyiben az esetleg csak rövid tartamra és valamely jogok csorbitása nélkül történik, mivel egy fél év multán esetleg ismét visszatérhetnek — édes kevés van mondva.

De még inkább és feltétlenül ellentétbe jönne vele, ha tény az, hogy a gyilkosok megbüntetéséhez ragaszkodik. Ezen ragaszkodása már ma az egyenetlenség csiráját hintené el, mely hogy mikor fog kikelni és felburjánozva pusztitólag kihatni, az csak idő kérdése lehet. A hadsereg megbántott eme része, a mai ünnepelt nemzeti hősök, a köztársasági szellemtől áthatott skupstina tagok, valamint a fiatal generáczió részéről bizonyára lelkes támogatásra számithatnának s igy egy ujabb vérfürdő insczenirozásától alig rettennének vissza.

Ezt mondhatjuk Szerbia esetleges jövő beléletére.

A nagyhatalmaknak I. Péternek királylyá történt választása következtében tanusitandó maguktartásukra vonatkozólag a jelek mind arra vallanak, hogy ez irányban is a gyilkos tisztek megtorlása fogja a főszerepet játszani, illetve elhatározásukat irányitani.

Az idegen udvarok, valamint külügyi hivatalok is, könnyen érthető okokból ma még igen rezervált állást foglalnak el.

Bár az angol sajtó kormányát az elismerés megtagadására kollektiv lépésre ösztökélte, ez azonban eredménytelen maradt, annyival inkább, mert küllöldön minden irányban a legnagyobb közömbösség észlelhető.

Annál meglepőbb s *első perczre szinte érthetetlen az a nagy enerzsia*, melylyel az orosz sajtó I. Péter elismerését azon egyedüli körülménytől teszi függővé, hogy vajjon az uj király a gyilkosokat szigoruan sujtja-e?

Pedig könnyen lehet ezt érteni. Czélja ugyanis az: *hogy Pétert a hadsereggel meggyülölteti, ellene a cselszövényeket tovább fonja s ugyan azzal* a hadsereggel, mely azt megválasztá, *előbb-utóbb detronizáltatja* s akkor ennek fiát, az oroszok által nevelt György herczeget, *mint egy orosz kormányzót Szerbia trónjára ülteti.*

Különben az is lehetséges, hogy az orosz sajtó által a gyilkosok megbüntetésére vonatkozó erélyes követelés nem más, mint presszió akar lenni Péterre azon czélzattal, hogy kényes helyzetét felfogva, fia, György részére le fog mondani.

Oroszország tehát mindkét esetben czélt ér és ekkor tradiczionális politikájában egy oly óriási lépést tett előre, melyet mi ellensulyozni nem tudván, állami prestizsünk nem csupán csorbát szenvedne, de a bennünket körülövező szlávgyürü, *nagyhatalmi pozitionkat is veszélyeztetné.*

Szerbiának az orosz György által leendő kormányzása lenne tehát *a legelső impulzus érdekeink sérelméhez*, melyet mi nem türhetvén, fegyveres erővel kellene visszautasitani.

Valóban kiváncsiak vagyunk, hogy monarchiánk külügyi hivatala mily állást fog elfoglalni — Péter király elismerésével szemben?

A többi nagyhatalmakra sem lehet közömbös az uj szerb király politikai iránya, de legkevésbbé ránk nézve, kiknek nagyszámu szlávelemeink vannak és kik Szerbiának közvetlen szomszédai vagyunk.

*

A szerbiai eseményekről ujabbi táviratainkat következők:

Belgrád, junius 17. (Saját tudós. távir.) Taisics Rankó, a hirhedt radikális vezér és néptribun, az Obrenovics-háznak esküdt ellensége, az éjjel Risztováczban meghalt. Csak néhány nappal élte tul az Obrenovics-ház kiirtását. Allitólag a nagy lelkifelindulás ölte meg.

Hir szerint a király csak junius 23-án érkezik Belgrádba. Irányadó körökben kellemetlen benyomást tesznek az orosz sajtó támadásai. Azzal igyekeznek mentegetni az orosz lapok eljárását, hogy abszolut uralom alatt nem irhatnak máskép. Kellemetlenül hat a franczia sajtó magatartása is, ellenben a magyar lapoknak egy részét nagyon dicsérik.

Draga királyné yachtját, a melyet a szerb gőzhajóstársaságnak ajándékoztak, az uj király családjának egyik tagjáról fogják elnevezni.

A Sabáczban elfogott Nikolics csendőrőrnagyot, a ki annak idején Alavanticsot lelőtte és a Karagyorgyevics-féle puccsot meghiusitotta, fogva tartják, de általában azt hiszik, hogy az uj király megérkezése után azonnal meg fog neki kegyelmezni.

A 20. ezred ezredesét az uj kormány meg akarta hagyni állásában, de az ezred tisztikarának egyhangu kérelmére a hadügyminiszter táviratilag felmentette állásától.

Belgrád, junius 17. (Saját tudós. távir.) Cettinye város közönsége Belgrád város közönségéhez táviratot intézett, a melyben nagy örömének ad kifejezést Karagyorgyevics Péter megválasztása alkalmából.

Belgrád, junius 17. (Saj. tudós. távir.) Hivatalos helyről teljesen alaptalannak mondják azt a hiresztelést, hogy Nisben és Szerbia más városaiban a viszonyok mostani alakulása ellen barátságtalan áramlat mutatkozik. Misics ezredes nyilatkozatot tesz közzé, a melyben kijelenti, hogy mindazok az állitások, a melyeket különféle laptudósitók neki tulajdonitottak, koholtak. Misics egy ujságiróval sem beszélt a május 11-iki eseményekről.

A szerb trónváltozás.

Belgrád, jun. 17. (Saját tud. távirata.) A szélső-radikális Odrok az uj királyra váró nagy feladatokról ir és azt mondja, hogy az uj király kora biztositékot nyujt arra nézve, hogy bölcsen fog uralkodni. A királyra uj, nehéz feladatok várnak, mert dinasztiájának visszaállitása a nemzeti hatalom, a törvényes jog, a békés fejlődés, az alkotmányos élet és a parlamentárizmus visszaállitását kell, hogy maga után vonja. A mérsékelt Üsztavna Szrbija azt mondja, hogy hála a szerb nép politikai érettségének, a politikai vezérek belátásának és a hős hadsereg hazafiságának, Szerbia szerencsésen kikerült a válságból. A királyválasztás a haza legméltóbb fiára esett. A többi lap szintén azt mondja, hogy a választással végre felvirrad Szerbiára a régen várt boldog uj korszak.

Biharvármegye közgyülése.

— Első nap. —

Ismét élénk, mozgalmas élet volt tegnap Biharvármegye székházában. Egy sereg választás volt s ez vonzotta a bizottság tagjait, akik közül mintegy 300-an voltak jelen.

A közgyülés méltányolta azon buzgó munkálkodást, amelyet *Papp* János volt főjegyző a vármegye szolgálatában kifejtett s elismerését jegyzőkönyvébe iktatta.

A választások a főjegyzői és a központi főszolgabiró állásokra az előzetes megállapodásokhoz képest ejtettek meg.

*

A közgyülés lefolyása a következő volt:

Beöthy László főispán elnökölt.

A megnyitás után felolvasták az alispán időszaki jelentését, amely számot ad a vármegye közigazgatásáról az utolsó negyedévben.

A közegészségügy, az itt-ott fellépett fertőző betegségek daczára elég jó volt. Uralkodó kórok a légzőszervek bántalmai voltak. A közbiztonság kielégitő s a bünesetek csak a szokott arányban fordultak elő.

Kegyelettel emlékezik meg az alispán jelentésében az időközben elhunyt megyebizottsági tagokról; végül pedig felemliti, hogy a Nagyszalontán felállitandó Arany János szobor alapjára a vármegye pénztárából 500 koronát adományozott.

Az alispán jelentését tudomásul vették.

Elismerés Papp Jánosnak.

Az alispán jelentésével kapcsolatban *Raanay* Farkas fsz. püspök, megyebizottsági tag megemlékezett *Papp* János volt főjegyző hosszu működéséről; méltatta azon odaadó, buzgó munkálkodást, amelyet a megye közönségének érdekében kifejtett, általános, osztatlan elismerést érdemelve ki soha nem lankadó szorgalmával, nemes törekvésével a közjóra. Általános helyeslés között inditványozta, hogy *Papp* János müködése iránt a vármegye elismerését fejezze ki, érdemeit a közgyülés jegyzőkönyvébe iktassa és erről a nyugalomba lépett főjegyzőt jegyzőkönyvi kivonatban értesitse.

Az inditványt lelkes éljenzés mellett egyhangulag határozattá emelték.

A választások.

Ezután általános érdeklődés mellett a választásokra került a sor.

Beöthy László főispán ezután megalakitotta saját elnöklete alatt a kijelölő választmányt, amelybe a törvényhatóság id. Markovits Károly, Cziffra Gerő és Telegdy József tagokat választotta; a főispán pedig Radnai Farkas, Zigra Miklós és Örley Kálmán tagokat nevezte ki.

A szavazatszedő küldöttség elnökéül Vidovich Györgyöt, tagjaiul Géczy Lajost és Szikszay Lajost nevezte ki a főispán.

Ezután kezdetét vette a választás.

A *Papp* János lemondása és nyugdijazása folytán megüresedett *főjegyzői* állásra az egyedüli pályázó **Keszthelyi** Zoltán I. aljegyzőt felkiáltással megválasztották.

Az igy megüresedett *I. oszt. aljegyzői* állásra ketten pályáztak: *Balogh* János cséffai szolgabiró és *Balogh* Elemér II. oszt. aljegyző.

Nagy érdeklődés mellett kezdődött meg a szavazás, amelynél a két párt erős küzdelmet fejtett ki.

Beadatott összesen 347 szavazat, amelyből *Balogh* János 211, *Balogh* Elemér pedig 136 szavazatot kapott s igy **Balogh** János 75 szavazattöbbséggel I. aljegyzővé lett megválasztva.

A dr. *Miskolczy* Ferencz alispánná választása folytán megüresedett *központi főszolgabiró* állásra egyhangulag az egyedüli pályázó **Nagy** Márton nagyszalontai főszolgabiró választatott meg.

A következő választás szintén egyhangulag ment végbe. Nagy Márton helyére **Csanády** Jenő szalárdi főszolgabiró lett megválasztva.

A *szalárdi* főszolgabiró választásánál ismét szavazás volt. A kijelölő bizottság dr. *Halász* Elemér, *Kelemen* József és Szent-Iványi László szolgabirókat jelölte.

A szavazás közben *Szent-Iványi* László visszalépett. A beadott szavazatok közül *Kelemen* József 179, dr. *Halász* Elemér pedig 156 szavazatot kapott s igy *Kelemen* József választatott meg a szalárdi járás főszolgabirójául.

A *Balogh* János és *Kelemen* József megválasztása által két szolgabiró helye üresedett meg. A szolgabirókat nem helyhez választják, hanem a főispán osztja be tetszése szerint a főszolgabirók mellé, ezért a szavazást sem helyhez kötve ejtették meg.

Az egyik szolgabirói állásra egyedül **Tempelean** Dezső közig. gyakornokot jelölte a bizottság s igy őt egyhangulag *szolgabiróvá* választották.

A másik megüresedett szolgabirói állásra *Markovits* Manó és *Középessy* Dezső közigazg. gyakornokok jelöltettek.

Szavazásra azonban nem került a sor, mert közfelkiáltással, egyhangulag **Markovits** Manót választották meg *szolgabiróvá*.

Az idő előrehaladván, a kitüzött ügyek tárgyalását mára halasztották.

UJDONSAGOK.

Tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kik a* mult, *valamint a jelen évről hátralékban vannak, hogy előfizetési dijaikat mielőbb kiegyenliteni szíveskedjenek.

Nagyvárad-Püspökfürdő-Félixfürdő.

	Személyvonat						
Nagyvárad áll.	7.33	9.50	—.—	—.—	4.44	—.—	8.58
Nagyvárad-Vásártér ind.	7.20	9.31	11.42	2.08	4.37	6.28	8.54
V.-Velencze »	7.34	9.47	11.58	2.24	4.53	6.44	9.10
Rontó »	8.02	10.14	—.—	2.93	5.09	7.11	9.29
Püspökfürdő »	8.07	10.19	—.—	2.44	5.14	7.14	9.34
Félixfürdő	8.24	10.37	—.—	2.58	5.31	7.18	9.51

Félixfürdő-Püspökfürdő-Nagyvárad.

	Személyvonat						
Félixfürdő ind.	8.30	10.42	—.—	3.—	5.34	720	9.53
Rontó »	8.37	10.49	—.	3.05	5.41	725	10.00
Püsp. fürdő ind.	8.48	11.00	—.—	3.11	5.51	731	—.—
V.-Velencze. »	9.04	11.16	12.00	3.27	6.08	7.47	10.13
Nagyvárad-Vásártér érk.	9.22	11.34	12.16	3.45	6.24	8.05	10.30
N.-várad áll. érk.	—.—	11.27	—.—	—,—	6.18	—.—	10.32

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 perczig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

———

* **Személyi hir.** *Nesnera* Aladár, az aradi fa- és fémipari szakiskola igazgatója, ki a nagyváradi felső kereskedelmi iskola érettségi vizsgálatain a kereskedelemügyi miniszter képviseletében vizsgáló bizottsági társelnökként szerepelt, tegnap délután visszautazott Aradra.

* **A villamosmü igazgatója.** Nagyvárad város villamosmüvére a legnagyobb fontosságu kérdés az igazgató kinevezése. Jórészt a vezető kéztől függ az egész mü jövője, jövedelmezősége, ezért várta mindenki olyan érdeklődéssel, hogy a 23 pályázó közül kire esik a polgármester választása a kinevezésnél. Most már megtörtént a kinevezés s elismerés illeti a polgármestert, hogy a nagyon is előtérbe nyomult protekczió mellőzésével, választása olyan férfiura esett, akiről szakkörökből a legjobb hireket halljuk. *Rimler* Károly polgármester *Belányi* Imre okleveles gépészmérnököt, az *insbrucki* villamostelep technikai üzemvezetőjét nevezte ki a nagyváradi villamosmü igazgatójává. *Belányi* Imre már tegnap Nagyváradon járt bemutatkozás és a szerződés megkötése czéljából. Alig 30 éves intelligens férfin, budapesti származásu, magyar állampolgár. Korábban a magyar államvasutak gépgyárában és a Ganz-czégnél volt alkalmazva. Mintegy négy év óta vezeti az insbrucki óriási, viz- és gőzerővel müködő s 5000 lóerőre berendezett villamos telepet. Itteni szerződtetése évi 6000 korona fizetéssel és lakással történik. Kinevezése, azt hiszszük, nyereség nem csak a város villamos müvére, hanem városunk társadalmára is.

* **A peczeszőllősi sörgyáros kérelme.** A pecze-szőllősi sörgyár tudvalevőleg Nagyvárad város tulajdonában volt s csak azzal a feltétellel adta el a Löwy-testvéreknek, hogy a telepet csak sörgyárnak lehet használni. Ezen kikötést a város be is telekkönyveztette. *Krausz* Béla, a jelenlegi tulajdonos és sörgyáros, arra kéri a várost, hogy oldja fel a telepet ezen kikötés alól, mert a pénzügyigazgatóság igy nem ad fogyasztási adó hitelt a gyárnak. A városi tanács foglalkozott a kérelemmel s azt elutasitotta.

* **A teljes vasárnapi munkaszünet.** A kereskedelmi alkalmazottak sok éven át kitartással folytatott harcza a teljes vasárnapi munkaszünet érdekében győzelemmel végződött. A hivatalos lap mai száma közli *Láng* Lajos kereskedelmi miniszternek e hónap 13-áról keletkezett 28.559. számu rendeletét, melynek értelmében az *üzletek* vasárnapi munkaszünete ezentul a *fővárosban* az egész éven át az egész napra kiterjed, kivéve a füszer- és élelmiszerek árusitásával foglalkozó üzleteket, melyek délelőtt 10 óráig tarthatók nyitva. *Vidéken* az összes üzletek vasárnapokon 10 órakor zárandók.

* **Erettségi vizsgálatok.** Junius hó 15., 16. és 17-én Nátafalussy Kornél kir. tanácsos és tank. kir. főigazgató elnöksége alatt a nagyváradi *áll. főreáliskolában* megtartották az idei szóbeli érettségi vizsgálatokat. A május hóban megtartott irásbelieken részt vett 22 tanuló közül, kik közül hét a mult évről visszamaradt ismétlő volt, a teljes érettségit letették jelesen Jesch Aladár és Ney Pál, jól Bernát Miksa, Gottlieb Zoltán, Hartmann Sámuel és Moess Károly, egyszerüen Bleyer Imre, Grubber Miksa, Jakab Sándor, Kovács József, Reich Miksa, Rozencarg Sándor és Szemes Imre. Heten egy-egy tárgyból a szeptember havi javitó vizsgálatra utasittattak.

* **Osztálysorsjáték.** Az osztálysorsjáték tegnapi huzásánál a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

70.000 koronát nyert: 50028.
25.000 koronát nyert: 52235.
3000 koronát nyert: 42157.
2000 koronát nyert: 110597.
1000 koronát nyertek: 16248 25026 34907.
500 koronát nyertek: 10784 11037 23123 26573 28664 34926 37688 57794 70591 77106 96880.
300 koronát nyertek: 190 214 2935 7669 9743 8809 16255 20830 20998 21257 21315 22251 23814 25432 27026 31149 33966 34807 37078 38015 38069 43874 49454 51379 56429 58149 60968 61672 62897 63496 64370 67146 69029 69070 70049 70483 72684 72686 73645 73938 76362 78427 76287 91683 92624 94231 99315 100420 103965 107735 108426.

A többi kihuzott számok *80* koronát nyertek.

* **A Nemzeti szinház Nagyváradon.** Nagyvárad illusztris vendégei, első fővárosi szinházunk, a Nemzeti-szinház müvészei és müvésznői, kik a nagyszalontai Arany-szobor javára rendezendő két szinielőadásban részt vesznek, tegnap délben érkeztek meg tömegesebb számban. Ezzel a gyorsvonattal érkezett meg *Arany* Lászlóné, a halhatatlan költő fiának özvegye, *Somló* Sándor, a Nemzeti szinház igazgatója, *Várady* Antal és több előkelő személyiség. A perronon hivatalos fogadás nem volt. A vendégeket Bölöny Józsefen és Batig Ferencznén kivül — ki rokonát, Várady Antalt várta — nem fogadta senki. Csupán a városi fogatok voltak kirendelve az állomáshoz, melyeken az érkezők szállásaikra hajtattak. P. *Márkus* Emilia asszony és *Gyenes* László a délutáni két órás vonattal érkeztek meg.

* **Trágyatelep a Városligeten.** A szőllősgazdák egy idő óta a Városligeten keleti végén a kutház mellett levő területet használták trágyalerakó települ. Mivel a telepen összehalmozott trágya büze megrontotta a liget levegőjét is, a kapitányi hivatal az emlitett területen megtiltotta a trágya lerakást. Ezen intézkedés ellen a hegyi választmány a tanácshoz fordult orvoslásért, azonban a tanács is helyeselte a rendőrkapitányi hivatal tilalmát.

* **Felhőszakadás a megyében.** Az utóbbi napok sürü és nagy esőzései már sok helyen kárt tettek a veteményekben. A Körös felső vidékén szintén óriási esők voltak, amelyek erősen megdagasztották a Sebes-Körös vizét. Tegnap délelőtt pedig a megye nyugati részén, Püspökladány és Berettyó-Ujfalu között volt óriási felhőszakadás, amely a vetésekben sok kárt okozott.

* **Elveszett** a Szent János-utczán 1 darab ezüst karperecz. Becsületes megtaláló jutalomban részesül.

* **Tolvaj kereskedő tanoncz szökése.** *Roth* Henrik zöldfa-utczai férfi divatáru kereskedőnek *Birta* Erémiás nevü tanoncza tegnapelőtt este, miután az üzletből 9 pár czipőt és 1 pár

harisnyát ellopott, megszököt. A rendőrség a tolvaj kereskedő tanonczot nyomozza.

x **Mindenkinek** saját érdekében ajánljuk, hogy tekintsen szét az ujonnan megnagyobbitott Amerikai áruházban, Fő-utcza (Bazár-épület), a hol most remek nagy rőfös raktár lett berendezve s annak kirakatai figyelmet érdemel.

x **Figyelmeztetés**. Saját érdekében cselekszik mindenki, ha a villamos berendezésekről a *Nagyváradi Müszaki Villamos Vállalattól* (Nagyváradi takarékpénztár-épület) költségvetést kér, mely a *legalaposabban* és *teljesen dijmentesen* állittatik ki a n. é. közönségnek. Csillárok részletfizetésre is kaphatók.

Igazságszolgáltatás.

A zsinagóga tolvaja.

Nyomorult elvetemültségében templomi perselyek fosztogatására adta magát *Klein* Sámuel. Több, kevesebb szerencsével több izben próbálkozott megrabolni a perselyekbe gyült filléreket.

Márcziusban aztán a nagypiacztéri orthodox izraelita imaházban rajta vesztett.

A délelőtti órákban, mikor üresen maradt az imaház, Klein Sámuel a bejárat hármas ajtóját magára zárva a persely wertheim lakatját letörte; éppen munkában volt, mikor a templom szolgának feltünt, hogy az ajtók szokatlanul be vannak zárva. A bezárt üveges ajtók mögött észre vette, hogy Klein a persely előtt áll erre a mellék bejáron át az imaházba sietett, de mire oda ért, Klein észre vette a veszedelmet s az ajtón kiosont. A szolga már hiába kiáltott segitségért, mert Klein maga orditozva futott:

— Fogják el a tolvajt.

E furfangos félrevezetéssel sikerült elháritani magáról a járókelők gyanuját.

Igy menekült a Pecze-hidig, ahol nyomtalanul eltünt, csak késő délután sikerült a rendőrségnek elfogni a *Moskovits*-gyár körül.

Tegnap itélkezett a törvényszék büntető tanácsa a perselyrabló felett és *Böhm* Jenő elnöklete alatt. *Gáthy* Bálint ügyész inditványára **6 havi börtönre** itélte a törvényszék.

Felmentette a kir. tábla. *Révész* Samu volt nagyváradi bőrkereskedő csődbe került s ebből kifolyólag magánokirat hamisitásért a nagyváradi kir. törvényszék 7 hónapi fogházra itélte. A bünügyet tegnap tárgyalta a kir. Itélőtábla. *Urbán* Adolf biró elnökölt s *Bige* Gyula biró volt az előadó, mig szavazó birákként *Molnár* Géza, *Balogh* Samu és *Tóth* Imre müködtek. A vádat *Kurovszky* Ferencz főügyész-helyettes képviselte, s dr. *Dési* Géza volt a védő. A kir. tábla *Révész* Samut *felmentette* s a felmerült költségeket az állampénztár terhére utalta.

Tanuvesztegető. *Deutsch* Sándor diószegi korcsmáros ablakát ismeretlen tisztelői záp tojással és más illatos diszitményekkel tették ékesebbé a mult őszön. A korcsmáros konkurrens kollégáját *Veisz* Mártont gyanusitotta, a kivel már régi ellenséges viszonyban élt. Módot keresett hát, hogy rábizonyithassa a dolgot. *Kopányi* Imre és *Mező* András zsellér embereket próbálta megvesztegetni holmi vászonnemü árukkal és pár porczió gabona szeszszel, hogy szemtanukként bizonyithassák a biróság előtt Veisz Márton gyalázkodó müveletét. Történt pedig, hogy a két ember az ajándék szesztől kótyagósan elmesélgette a korcsmáros igéreteit a hamis tanuság fejében, s a csendőröknek is tudtára esett a dolog.

A két ember be is vallotta a vesztegetés történetét s igy került a törvényszék elé *Deutsch* Sándor.

A tegnapi főtárgyaláson hamis tanuzásra való felbujtásért 2 havi fogházra itélte a törvényszék büntető tanácsa.

— — —

SZINHÁZ.

A nemzeti szinház estéje.

A mult este ünnepi esemény volt a Szigligeti-szinház történetében. Azzá tették nemzetünk legkiválóbb szinjátszói, a kik az ország első szinházához méltó müvészi nivón szólaltatták meg a mult szezon drámai szenzációját: Monna Vannát.

A szinjátszás őszinte müvészete ragyogott tegnap este előttünk, a mely nem csak megjeleniti, de megmagyarázza és megérezteti a szenvedélyek késélére állitott tragédiáját.

Láttuk mi már ezt a bizarr renaissance történetet a mi szinészeinktől is ugy, hogy megelégedve mondtuk: megoldották a feladatukat, — ugy a hogy a fejlődő meg a közepes tehetségtől telik. Tegnap aztán láttuk, hogy hogyan teremt lelket a holt szavakba a szinjátszó müvész: egy Gál Gyula meg egy *Márkus* Emilia, mikor az ő milieujében játszik.

Csak a bámulat hangján beszélhetünk Gál Gyula Marco Colonnájáról. Minden szava az igazság, a szines, kifejezésteljes élet. Az ő megtisztult életbölcseségét elhisszük, mert olyan módon mondja, hogy az igazság erejével parancsol.

Márkus Emiliát ismerjük már mint *Monna Vannát* s pro és contra megjegyzéseit elmondta már róla Nagyvárad, de azt hisszük a tegnapi este után elnémul minden kicsinyes birálgatás, mert belátjuk, hogy csak méltó játszótársával érvényesültet az ő izzó temperamentuma a maga őszinteségében.

A müvészi trias méltó kiegészitője *Berregi* Oszkár, a kinek a Prinzivalléja valóban az igazi ideális kalandor, a ki elhiteti velünk rajongó nagy szenvedélyének igaz tisztaságát minden féktelen szertelensége daczára.

Mihályfi Guidó Colonnája patetikus szép alakitás, amolyan igaz renaissance alak.

Gyenes Trivulziója pedig oly egyszerüség és őszinteség müvészete.

A mi hétköznapi szinjátszásunkat még egy tekintetben haladta messze felől a Nemzeti sziház előadása: a rendezésben. A szinhely korhü, az utolsó nuenceokban is jellemző beállításából valamint tanulhatnának a mi rendezőink is.

A csoportok életteljes mozgása s az összjáték összevágósága emelték a müvészi alakitások kivül magasan fölébe a tegnapi előadást a mi szinjátszásunk fölé. —*os.*

TANUGY.

Női kézimunka-kiállitás az Immaculata-zárdában.

Tanév végén a leggazdagabb kézimunkakiállitás az ujvárosi Immaculata-zárdában látható. A mi sok szép kézimunkát a szorgalmas női kezek hosszu tiz hó alatt készitettek, mind fel vannak halmozva az intézet termeiben.

Az idei kézimunka-kiállitás ma délelőtt nyilik meg, mire felhivjuk női olvasóközönségünk figyelmét.

IRODALOM.

Az „Egyetemes Kritikai Lapok“ 6. számának tartalma: Vezérczikk: Szelepcsényi primás és a Sorbonne. Dr. Andor Györgytől. — Könyvek Birálata: Biró Béla, Kongrua és autonomia Dudek János dr.-tól. — Dr. Kun Béla, Bevezetés a jog- és államtudományokba. Frey János dr.-tól. — Szemlék Szemléje: A »XX. Század.« Dr. *Somló* Bódog. A társadalmi fejlődés elméletéről és nehány gyakorlati alkalmazásáról. Dr. *Bozóky* Alajostól. — »Budapesti Szemle.« Rácz Lajos, Haeckel philosophiájáról. Dr. Z.-tól. — Különfélék: I Hetven éves irói pálya. II. Beküldött nyomtatványok.

— — —

TAVIRATOK.

A király szemléje.

Bécs, junius 17. A király ma reggel 7 órakor a simmeringi pusztán szemlét tartott a 2. hadtest-tüzérségi ezred, a 14. hadtest-tüzérségi ezred és a 12. hadosztály-tüzérségi ezred fölött. A szemlén jelen volt Pitreich hadügyminiszter, Windischgrätz Ferencz, Waldstätten báró és Kropatschek lovag csapatfőfelügyelők. A király előbb megszemlélte a három ezredet, azután parancsot adott a gyakorlatokra, a melyeket nagyon pontosan végeztek, ugy hogy a király különös megelégedését fejezte ki. Végezetül a csapatok elvonultak ő Felsége előtt. A gyakorlat fél 10 órakor végződött. A király azután Schönbrunnba hajtatott. (M. T. I.)

Apponyi visszavonul.

Budapest, junius 17. (Saj. tud. táv.) Politikai körökben elterjedt a hir: hogy *Apponyi* Albert gróf lemondott házelnöki méltóságáról s a királynak szavát adta, hogy nem lép át az ellenzékbe. Igy tehát Apponyi gróf, ki most *Eberhardon* időzik, teljesen visszavonul a politikától.

Szerbia uj királya.

Bécs, junius 17. (Saját tud. távir.) *Péter* Szerbia uj királya táviratilag kérte királyunk jóindulatát uralkodása iránt. Királyunk táviratban felelt és sok boldogságot kivánt, s arra kérte egyszersmindt, hogy állitsa vissza a békét országában, s emelje fel nemzetét abból a mélységből, amelybe a brutális nőgyilkossággal sülyedt. Egyébként támogatását igérte Szerbia uj királyának.

Nem vállalnak tárczát.

Budapest, junius 17. (Saját tud. táv.) A N. F. P. tudósitójának *Wekerle* Sándor kijelentette, hogy valótlan kombináczió az, hogy az alakuló kabinetben tárczát vállalna. Este pozitiv alakban elterjedt a hir, hogy Wekerle nem vállalta el a pénzügyi tárczát, mert föltétlen követelte a katonai javaslatok visszavonását és a nemzeti engedmények teljesitését, a mibe felsőbb helyen nem hajlandók beleegyezni. *Hodossy* Imre szintén nem vállalta el az igazságügyi tárczát s igy Plósz marad az uj kabinetben.

Tisza István programmja.

Budapest, junius 17. (Saját tud. táv.) A Magyar Szó holnapi száma a válságban jelentékeny szerepet játszó politikus kijelentését közli: Tisza konczessziókat nem hozott magával. Hivatása, hogy rendet csináljon s erre képesnek tartja. Terve, hogy ujonczozni fognak s a katonai javaslatokat még burkolt formában sem vonja vissza, s ha kell ex-lexben is feloszlatja *a képviselőházat*. Ezt azzal indokolja, hogy az obstrukczió miatt a nemzet nem nyilatkozhatik, s ezért közvetlen a nemzethez kell fordulni.

A ház feloszlatása különben is a király joga, melyet az ex-lex nem szüntetett meg. A feloszlatással azt akarják elérni, hogy az uj választások után megszavaztassák a költségvetést. *Tisza*

István személyes hivei körében elterjedt vélemény, hogy jelentékeny nemzeti engedmények várhatók a Tisza-kormánytól. Tisza István egyébként az obstrukcziót mindenképpen megszüntetni igyekszik.

A királygyilkosság színhelye.

Belgrád, junius 17. (Saját tud. táv.) Ma este 7 órakor beeresztették az idegen ujságirókat a régi Konak helyiségeibe, a hol a királygyilkosság történt. Az előcsarnok bejáratánál dinamit-robbanás perzselése látszik a szőnyegeken és függönyökön. A teritők és szőnyegek tele vérnyomokkal. Megdöbbentő látvány a háló fülke, a hol a brutális vérengzés történt, az ágy előtt, nagy felmosott vértócsa. Sándor király ágyáról hiányzanak a selyem ágyhuzatok, mert azzal mosták fel a vért.

A királyné gallérja a fürdőszobában hever. Ebbe törülték a vérengző gyilkosok véres kezeiket. Megmutatták az ujságiróknak a helyet, a hol kidobták a holttesteket. Mindenütt nagy vérnyomok jelzik a meggyilkoltak helyét.

Választások a német birodalomi gyülésbe.

Berlin, jun. 17. Reggel ½ 9 óráig 256 választás eredménye ismeretes. Megválasztottak 50 szoczialdemokratát, 39 czentrumpártit, 14 konzervativet, 6 elzászit, 5 nemzeti szabadelvüt, 4 birodalmi pártit, 2 párton kivülit, 3 lengyelt, 1 dánt és 1 tagját a mezőgazdák szövetségének. 130 helyen pótválasztás lesz. Résztvesz bennök 96 szoczialdemokrata, 24 czentrumpárti, 24 konzervativ, 1 elzászi, 26 nemzeti szabadelvü, 8 birodalmi párti, 7 párton kivüli, 4 lengyel, 5 velf, 4 tagja a mezőgazdák szövetségének, 19 szabadelvü néppárti, 10 tagja a szabadelvü pártegyesületnek, 7 német néppárti és 5 antisémita.

KÖZGAZDASAG.

A biharmegyei gazdasági egylet gyülése.

— *Választmányi ülés és közgyülés.* —

A biharmegyei gazdasági egyesület igazgató választmánya tegnap délután 3 órakor *Telegdi* József alelnök elnöklete alatt gyülést tartott.

Jelen voltak: Beöthy László dr., Beöthy Atilla, Cziffra Gerő, Alexander Lajos, Csapó Dezső, Grosz Zsigmond, Jancsó Lajos, Kornstein Hermann, Plathy Miklós, Pókay Dezső, Papp Imre, Markovits Károly, Száhlender Károly, Székely Sándor, Szabó János, Szabó János (Pecze-Szőllős), Óváry Sándor, Vidovich György, Vertán Zoltán, Wertheimstein Alfréd, dr. Márkus László e. pénztárnok, Weingärtner Andor e. titkár.

A földmivelésügyi miniszter felhivta az egylet figyelmét öntöző mintaterek szervezésére. A választmány megbizta az elnökséget, hogy hivja fel a folyók mentén levő községeket öntöző mintaterek létesitésére, amennyiben biztosan számithatnak államtámogatásra. A kereskedelmi miniszterium értesiti az egyletet, hogy mellasz kedvezményes szállitását a gazdák igazolvány nélkül eszközölhetik. Lapokban közhirré teendő.

Az O. M. G. E. megkeresi az egyletet az iránt, hogy a kisgazdák terményeinek jobban való értékesitése czéljából községi raktárszövetkezeteket szervezzen.

Az igazgató-választmány a kérdéssel már foglalkozván s elhatározta, hogy olyan községekben, hol már hitelszövetkezetek vannak, mozgalmat fog inditani raktárszövetkezetek létesitése iránt, elhatározta azonban a választmány, hogy a raktárszövetkezetek alapszabálytervezetének két pontjának módositása iránt fel fog irni a központi szövetkezethez, mert csak igy reméli a szövetkezetek meghonositását.

A választmány elhatározta, hogy felir a földmivelésügyi miniszterhez, hogy hasson oda, miszerint a munkások tekintet nélkül arra, hogy hányan utaznak. már szomszédos forgalomban is fél harmadosztályu jegygyel utazhassanak.

Ugyancsak felir a választmány az iránt is, hogy hasson oda a földmivelésügyi miniszter ur, hogy az egylet levelezésénél a portómentességet adja meg.

E titkár előterjeszti, hogy a tegnap tartott értekezleten a gazdák kijelentették. hogy a nagyváradi katonai kincstár 1903—1904. évi cziklusre szükséglendő termények szállitására vállalkoznak, minélfogva a választmány megbizza az elnökséget, hogy a temesvári hadtest intendaturájánál tegye meg az egylet ajánlatát termények szállitására.

Kornstein Armin részletesen ismerteti a gazdasági ismétlőiskolák mostani szervezetét s azon meggyőződésének ad kifejezést, hogy az nem felel meg teljesen a czélnak. A választmány beható eszmecsere utan elhatározta, hogy a vallás- és közoktatásügymi miniszter figyelmét felhivja ezen körülményre s kéri a tanrendszernek módositását.

Tagokul fellettek véve Baranyi Zsigmond és Klein Károly, mely után elnök a gyülést berekeszti.

A közgyülés.

A biharmegyei gazdasági egylet e hó 17-én délután fél 5 órakor *Telegdi* József alelnök elnöklete alatt népes közgyülést tartott.

Telegdi József a közgyülést megnyitván, előadja, hogy ezen közgyülésre az elnöki tisztség betöltése van felvéve, minélfogva kéri a tagokat, miszerint szavazatukkal járuljanak az elnök megválasztásához.

Miután az alapszabály titkos szavazást rendel el, szavazatszedő küldöttségbe kijelöli Wertheimstein Alfréd elnöklete alatt Csapó Dezső és Papp Imréből álló küldöttséget. — A szavazás megejtéséig a gyülést felfüggeszti.

A szavazás megtörtént, mire az elnöklő alelnök kihirdeti, hogy az egylet elnökévé Markovits Antal lett megválasztva, mit a közgyülés nagy éljenzéssel fogadott.

Miután Markovits Antal elfoglaltsága miatt a közgyülésen részt nem vehetett. *Beöthy* László inditványára a közgyülés elhatározta, hogy küldöttségileg hozza tudomására Markovits Antalnak elnökké való választását.

A küldöttségbe megválasztja elnökké Száhlender Károlyt, tagokká Pap Imrét és Pókay Dezsőt.

A jegyzőkönyv hitelesitésére elnöklő alelnök Száhlender Károlyt és Papp Imrét kérvén fel a gyülést berekeszti.

Határidők.

Budapest, junius 17.

Buza októberre	7.36
Buza áprilisra	7.38
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repcze, aug.	11.90

Értéktőzsde

Budapest, junius 17.

Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	535.25
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. junius 17-én.

Magyar aranyjáradék 4 %	120.50
Magyar koronajáradék	91.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/3 %	—.—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½ %	—.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	98.85
Italmérési jog megváltási kötvény	—.—
Horváth szlavonföldtehermentési kötvény	99.25
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	198.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	156.—
Osztrák járadék papirban	100.—
Osztrák járadék papirban	100.—
Osztrák járadék aranyban	120.75
Osztrák korona járadék	100.75
Osztrák államsorsjegyek	153.—
Osztrák magyar bank részvény	16.30
Magyar hitelbankrészvény	733.50
Oszrrák hitelintézet részvény	675.50
Pátisi vista	95.17
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.05
Németbirodalmi márka	117.25
Londoni vista	239.47
20 márkás arany	20.43

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

Első nagyváradi zálogház.

NAGYVÁRAD, KOSSUTH-UTCZA, a „Sas szálloda“ kapujával szemben.

Legolcsóbb zálogház Nagyváradon.

Pénzkölcsön 8%-ra.

Értékpapirokra és sorsjegyekre 8%-ra a legmagasabb előleget ad.

Már zálogban levő sorsjegyeket, vagy értékpapirokat kiváltunk és olcsóbb kamatra magasabb kölcsönt adunk és kivánatra napi árfolyamban azokat meg is vesszük.

Mindennemü ékszerekre, ipari és árucikkekre a legkisebb összegtől a legmagasabbig legszolidabb feltételek mellett nyujt kölcsönt.

Visszafizetéseket a legkisebb részlettörlesztések mellett elfogadunk; ugyszintén vidéki megbizásokat is elfogadunk s azokat pontosan elintézzük.

Értékpapirok, sorsjegyek és ékszerek nagy tételeinél a legmesszebb menő kedvezmény biztosittatik.

Mindennemü ékszerek, arany lánczok, arany órák, (különlegességek) gyürük s az ékszer szakba vágó mindenféle czikkek **legolcsóbb** bevásárlási forrása.

Discrét kölcsön ügyletek elintézésére a kapu alatti külön bejáratnál külön terem áll rendelkezésre.

273.

Tisztelettel:

ELSŐ NAGYVÁRADI ZÁLOGHÁZ TULAJDONOSA:

KLEIN M. és FIA,

Nagyvárad, Kossuth-utcza, „Sas szálloda“ kapujával szemben, földszinti helyiség.

Legolcsóbb zálogház Nagyváradon.

TELEFON 194. TELEFON 194

GYŐRI SÁNDOR

gázerőre berendezett mű- és homoru köszörülő műhelye,

Nagyvárad, Kert-utcza 1. sz.

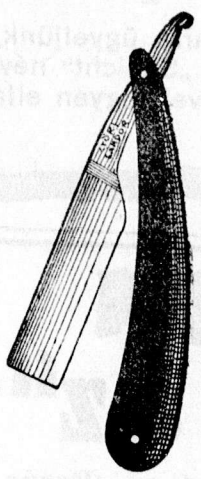
Van szerencsém a n. é. közönséget értesiteni, hogy

gázerőre berendezett

mű- és homoru köszörülő műhelyemet

Kert-utcza 1. szám alá át helyeztem és azt a mai kor igényeinek teljesen megfelelően a egmodernebbül felszereltem

Minden e szakmába vágó munkálatok, u. m. ollók, tyukszemvágók, beretvák és mindennemü kések tükörfényesre pallérozása, valamint késmüves munkák előállitása, a leglelkiismeretesebb kidoágozás és árszámit tekintetében a legolcsóbban állittatik elő.

Tisztelettel kérem a m. t. közönséget a saját érdekükben is, hogy óvakodjanak az utczai házaló köszörüsöktől, kik a munkát nevemben szedik össze köszörültetni s azt továbbitják.

295 Kiváló tisztelettel

Győri Sándor.

Hirdetések felvétetnek

a legjutányosabb árban e lap

kiadóhivatalában.

A várad-velenczei volt Weinberger-féle gyár helyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyváradi Takarékpénztárnál. 307.

Szülők figyelmébe!

A következő iskolaidényre egy vagy két tanuló leánykát

teljes ellátásra

elvállal egy intelligens család, hol kitünő ellátásban részesül.

Ugyanott egy csinos *salon-garnitura draperiával* eladó.

Czim a kiadóhivatalban. 318

312 A

„Nagyváradi hitelbank részvénytársaság"

müködését Kossuth Lajos-utcza 10. sz. a. megkezdte.

Üzletköre:

Betétek kamatozás végetti elfogadása könyvecskékre és folyó számlára, mely előbbi után **5%** kamatot fizet, adó levonás nélkül.

Váltók leszámitolása.

Előlegek értékpapirokra és árukészletre.

Jelzálogkölcsön nyujtása házakra és földekre.

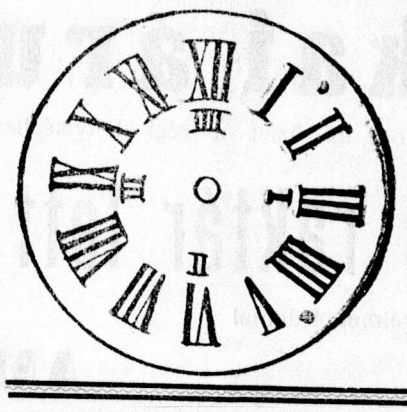
Értékpapirok vétele és eladása.

Szelvények és kisorsolt értékpapirok beváltása.

Hivatalos órák: d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5-ig.

Az Igazgatóság.

Számos kitüntetés! **Számos kitüntetés!**

DADAY JOZSEF utóda

Mezey Dezső

műlakatos és toronyórás

Nagyvárad, Szent János-utcza 320. sz.

Van szerencsém a m. t. közönség b. figyelmét felhivni a mai kor igényeinek teljesen megfelelő és a legmodernebbül berendezett

műlakatos és toronyóra mühelyhelyiségemre,

hol **több kiállitáson kitüntetett szerkezetü TORONYÓRAIM vörös fémből** készült főkerekekkel s a felhuzást könnyitő, a legczélszerübb módon alkalmazható **külön mozgó orsókkal** s a sulyemelő czinkezett vassodronyköteleket tartó vashengerekkel és ingaszabályozó csavarokkal vannak ellátva.

KÉSZ TORONYÓRÁIMNAK **jótállás-felelősség melletti felállitását** is elvállalom melyek **pontos járásáért** szavatolok.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztelettel

MEZEY DEZSŐ,

műlakatos és toronyórás.

216

Távbeszélő: 67. sz. *KRUGSTEIN IZIDOR UTÓDA* Sürgöny czim: Rosenberg Izsó.

Rosenberg Izsó

építkezési anyagok, gazdasági czikkek és zsiradékok nagy raktára.

Nagyvárad, Kossuth-utcza.

I-ső rendü I-ső rendü BEOCSINI **Portland-Román-**CEMENT.

EGERESI alabastrom és szobrász GIPSZ.

MENYEZET NÁDFONAT.

CEMENTLAPOK és BETONCSÖVEK.

CARBOLINEUM és TINCTORAL

megóvják a fát a korhadástól.

KŐAGYAGCSÖVEK.

Valódi ASZFALT FEDÉLLEMEZEK.

Aszfalt ELSZIGETELŐ lemezek.

Kőszén-Kátrány.

Gazdasági czikkek:

Kitünő minőségü gép- és henger-olajok

I-a REPCZE-OLAJ (égető-olaj).

Első rendü 250

TOVOTTE gépzsir, kocsikenőcs és petroleum

CARBOLSAV. CREOLIN.

Hazai ipar!

Butor

Modern lakásberendezések, valamint egyes butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ

butorgyárosoknál, 296

Nagyvárad, Zöldfa-utcza elején.

Schicht-szappan

„szarvas“ — vagy — „kulcs“

jegygyel

legjobb, legkiadósabb s ennélfogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrészektől mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

Figyelem!

Az „Amerikai áruház“ *olcsó árakban utólérhetetlen!*

Értesiteni kivánom a t. vevőközönséget, hogy az üzlet a régi helyiségbe **Fő-utcza (Bazár-épület)** lett visszahelyezve, a hol most a rövidáruval kapcsolatban

gyönyörü rőfös raktár lett berendezve

teljesen uj, remek áruval melynek mekintése figyelmet érdemel.

Telefon-szám: 372.

Tisztelettel

AMERIKAI ÁRUHÁZ.

I-ső nagyváradi bádogos iparosok

Villany és Légszeszvilágitás Felszerelési Vállalata

Kossuth Lajos-(Sas)-utcza 16—9. sz., rendőrségi épülettel szemben.

Felvállal a legjutányosabb árak mellett

elektromos világitás, erőátviteli és szellőztetési berendezéseket

a legnagyobb pontosság és jótállás mellett és ezen munkálatok szerelését több évi gyakorlattal és hatósági engedélylyel biró, szakszerüen képzett szerelőjével végezteti, valamint minden igényeknek megfelelő és különböző alaku

villany és légszesz csillárok, lámpák, ivlámpák, világitò testek

és ipari czélokra alkalmas

elektromotorokat, szellőztetőket és felszerelési czikkeket

raktáron tartunk és szállitunk. Meglévő légszesz- és petroleum-lámpákat villanyos világitásra jutányosan átalakitunk. Költségvetéseket és felvételeket kötelezettség nélkül dijmentesen eszközlünk, miért is kérjük a n. é. közönségnek, mint helybeli iparosok, kik a jövőben is megrendelőinknek a legtöbb biztositékot nyujtjuk, ezen uj vállalatunk iránti szives pártfogását.

Tisztelettel

Ujváry V. és Fia, Vlád Ágoston, Bodnár János, Fey Rezső, Éberl Kálmán, Povazsán József villanyszerelő.

Felvilágositással vállalatunk, ugyszintén nevezett iparosok bármelyike is készséggel szolgál.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.